

Ольга БІЛЬЧЕНКО, юрист

СИСТЕМА НАССР: ХТО МАЄ РОЗРОБЛЯТИ ТА В ЯКІ СТРОКИ

Акценти цієї статті:

- що це за система та кого вона стосується;
- у які строки її слід запровадити на виробництві;
- чи встановлено відповідальність за незапровадження системи НАССР.

За цією темою див. також: «БАЛАНС-АГРО», 2017, № 41, с. 20.

Мабуть, кожне сільгоспідприємство вже не раз чуло про систему НАССР, але досі майже ніхто так і не зрозумів, що це таке і для чого вона застосовується. Тож розглянемо основні аспекти цієї системи.

Що таке система НАССР?

НАССР (від. англ. Hazard Analysis and Critical Control Points) – це **система аналізу небезпечних факторів та контролю у критичних точках**. Ця система ідентифікує, оцінює та контролює небезпечні фактори, які є визначальними для безпеки харчових продуктів.

Крім того, це інструмент, який можна застосувати до широкого кола простих та складних операцій, він не обмежується великими організаціями. Одна з основних цілей запровадження системи НАССР – забезпечення безпеки харчової продукції та кормів на всіх етапах харчового ланцюга «від лану – до столу».

Отже, суть системи НАССР полягає у здійсненні контролю за безпекою харчових продуктів та виявленні потенційної небезпеки (біологічної, хімічної, фізичної).

Чим передбачена система НАССР в Україні?

Упровадження цієї системи в Україні регулюється Законами від 23.12.97 р. № 771/97-ВР «Про основні принципи та вимоги до безпеки харчових продуктів» та від 18.05.17 р. № 2042-VIII «Про державний контроль за дотриманням законодавства про харчові продукти, корми, побічні продукти тваринного походження, здоров'я

та благополуччя тварин» (далі – Закон № 771 та Закон № 2042).

Так, Законом № 771 встановлено вимоги до запровадження систем управління безпекою харчової продукції за принципами системи НАССР. Такий обов'язок покладено безпосередньо на операторів ринку (ст. 20, 21 Закону № 771).

Закон № 2042 більше стосується контролю/перевірок. Його дія поширюється, зокрема, на суспільні відносини, пов'язані із здійсненням держконтролю за діяльністю операторів ринку, які займаються виробництвом та/або обігом харчових продуктів, кормів, у тому числі ввезенням/пересиланням на митну територію України харчових продуктів та/або кормів, з метою перевірки такої діяльності на відповідність законодавству про харчові продукти (ст. 3 Закону № 2042).

Зверніть увагу! Наприкінці 2017 року було прийнято Закон від 21.12.17 р. № 2264-VIII «Про безпеку та гігієну кормів», який набере чинності з 19.01.20 р. За цим законом вимоги до запровадження системи НАССР поширюються також на операторів ринку кормів, які здійснюють виробництво, обіг і використання кормів. Тому таким операторам теж необхідно заздалегідь подбати про запровадження системи НАССР на потужностях, аби в останній момент не робити це поспіхом.

Хто повинен запровадити систему НАССР?

Як ми вже з'ясували, **оператори ринку повинні розробити, увести в дію та практично за-**

стосувати процедури, засновані на системі НАССР (ст. 20, 21 Закону № 771). Хто це такі?

Оператор ринку – це суб'єкт господарювання, що провадить діяльність із метою чи без мети отримання прибутку, в управлінні якого перебувають потужності, на яких здійснюється первинне виробництво, реалізація та/або обіг харчових продуктів/інших об'єктів санітарних заходів. Також до операторів ринку відносяться агропродовольчий ринок, фізичні особи, якщо вони провадять діяльність із метою чи без такої отримання прибутку і займаються виробництвом та/або обігом харчових продуктів або інших об'єктів санітарних заходів (ст. 1 Закону № 771). Детальніше про те, хто та як повинен реєструвати свої потужності див. у «БАЛАНС-АГРО», 2017, № 41, с. 20.

Іншими словами, **усі сільгосп підприємства мають запровадити на потужностях систему НАССР**, щоправда, у різні строки.

Чи встановлено дедлайн для запровадження системи НАССР?

Розробити та запровадити систему НАССР необхідно (ч. 2 ст. 20 Закону № 771):

- з **20.09.17 р.** – на потужностях, на яких провадять діяльність із харчовими продуктами, у складі яких є необроблені інгредієнти тваринного походження (крім малих потужностей). Наприклад, сільгосп підприємства, які займаються переробкою і реалізацією м'яса, ковбас, сирів, йогуртів тощо;
- з **20.09.18 р.** – на потужностях, на яких провадять діяльність із харчовими продуктами, у складі яких відсутні необроблені інгредієнти тваринного походження (крім малих потужностей). Наприклад, сільгоспвиробник готової овочевої продукції;
- з **20.09.19 р.** – на малих потужностях.

Отже, запровадження системи НАССР передбачено у декілька етапів протягом трьох років. Торік уже настала година «Ч» для деяких сільгоспвиробників, і у вересні цього року ще більше підприємств мають розпочати роботу за системою. Тому не нехуйте часом, а вже зараз розпочинайте (якщо ви ще не розпочали) розробку та запровадження системи НАССР.

Хто перевіряє сільгосп підприємства на дотримання безпечності харчових продуктів?

Перевіряти операторів ринку на відповідність їх діяльності законодавству про харчові продукти,

корми, здоров'я та благополуччя тварин має право **Держпродспоживслужба**. Процедури такого контролю визначено Законом № 2042, який набув чинності з **04.04.18 р.** Служба повідомляла, що має наготові **500 інспекторів**, котрі перевірятимуть сільгоспвиробників.

Зверніть увагу! Мораторій на перевірки суб'єктів господарювання не поширюється на Держпродспоживслужбу (постанова КМУ від 18.12.17 р. № 1104). Тому цього року інспектор споживчої служби може завітати до сільгосп підприємства з перевіркою.

На офіційному веб-сайті Держпродспоживслужби (<http://www.consumer.gov.ua>) у розділі «Безпечність харчових продуктів та ветеринарна медицина» можна знайти досить докладну та водночас коротку інструкцію із заповнення плану НАССР. Вона допоможе заповнити необхідні документи.

Що стосується перевірок, то на сайтах територіальних органів Держпродспоживслужби вже розміщено переліки суб'єктів господарювання, яких перевірятимуть у 2018 році.

Чи передбачена відповідальність за незапровадження сільгоспвиробником на потужностях системи НАССР?

За невиконання обов'язку стосовно впровадження на потужностях постійно діючих процедур, заснованих на принципах системи НАССР, на операторі ринку **накладатиметься штраф** у розмірі (ст. 65 Закону № 2042):

- на юридичних осіб – **30 МЗП** (у 2018 році це 111 690 грн.);
- на фізосіб-підприємців – **15 МЗП** (55 845 грн.).

Також передбачено, що за **перше порушення протягом останніх трьох років** державний інспектор видасть оператору ринку **припис** щодо усунення порушень **без оформлення протоколу**.

Невиконання або несвоєчасне виконання припису тягне за собою відповідальність у вигляді штрафу: для юросіб – **8 МЗП** (29 784 грн.), для фізосіб-підприємців – **5 МЗП** (18 615 грн.).

Отже, якщо на підприємстві досі не запроваджена система безпечності харчових продуктів НАССР або її впровадження триває, а інспектор уже на порозі, то законодавство поки не буде жорстким. Як то кажуть, на перший раз прощається, обійдуться без штрафу. Але усунути

порушення все-таки доведеться та якнайшвидше забезпечити запровадження та якісне функціонування системи НАССР на підприємстві.

Отже, **запровадження системи НАССР на сільгосппідприємстві допоможе:**

- планувати і записувати подальшу роботу;
- робити заплановане, аби підтримати безпечність харчової продукції;
- перевіряти, що ви робите дійсно те, що планували, та фіксувати це;
- діяти, аби вирішити проблеми з безпечністю харчової продукції, а також зафіксувати процес вирішення проблеми та час.

ВИСНОВКИ

Запровадження системи НАССР – робота не одного дня, а досить тривалий процес. Тому радимо підійти до цього відповідально та докласти зусиль, аби належним чином усе зробити, зокрема, через те, що за її відсутність сільгосппідприємству загрожує чималий штраф.

Система НАССР дозволяє не тільки контролювати якість та безпечність продукції, а й попереджувати виникнення перебоїв та загроз якості продукції. Минулого року (20.09.17 р.) на деяких сільгоспвиробництвах ця система вже мала бути запроваджена. І вже з 20.09.18 р. вона повинна функціонувати на потужностях, які провадять діяльність із харчовими продуктами та у складі яких відсутні необроблені інгредієнти тваринного походження (крім малих потужностей). Ще є час, аби встигнути запустити систему НАССР і уникнути штрафу, що дійсно б'є по карману. У наступних публікаціях ми розглянемо різні аспекти цієї теми. ■

Олена ТКАЧЕНКО, редактор напрямку «Оплата праці та оподаткування»

ЯК ЗВІЛЬНИТИ ПРАЦІВНИКА З ІНІЦІАТИВИ РОБОТОДАВЦЯ БЕЗ ПОМИЛОК ЧАСТИНА ДРУГА

Акценти статті: як звільнити працівника за систематичне невиконання обов'язків; прогул; появу в нетверезому стані; розкрадання; грубе порушення трудових обов'язків керівником підприємства; порушення порядку виплати заробітної плати; втрату довіри; аморальний вчинок.

У попередньому номері (див. «БАЛАНС-АГРО», 2018, № 15, с. 27) ми розглянули, на яких підставах, не пов'язаних із дисциплінарною відповідальністю, можна звільнити працівника з ініціативи роботодавця. Але є багато причин, за яких роботодавець змушений звільняти працівника за халатне ставлення до своїх обов'язків (п. 3, 4, 7, 8 ст. 40 КЗпП). Сюди ж можна віднести й деякі додаткові підстави для розірвання трудового договору з певними категоріями працівників (п. 1, 1', 2, 3 ст. 41 КЗпП). Коли та як роботодавець може це зробити і не стати при цьому від-

повідачем у судовому розгляді, розкажемо у цій консультації.

Звільнення як захід дисциплінарного стягнення

Одним із прав, наданих роботодавцеві чинним трудовим законодавством, є можливість застосування до працівника заходів дисциплінарного стягнення. КЗпП відносить до них догану і звільнення (ст. 147).